

Kronärtsblåvingen *Plebejus argyrognomon*

Kronärtsblåvingen är en av de mest sällsynta dagfjärilsarterna i Sverige och är klassad som akut hotad i den svenska rödlistan. För några årtionden sedan var den spridd i socknarna från Odensvi upp till sydligaste Östergötland. Igenväxningen av öppna marker har gjort att arten minskat kraftigt på senare tid. Av den tidigare sammanhängande utbredningen återstår små, isolerade förekomster på igenväxande marker där arten kommer att försvinna om inga bevarandeåtgärder genomförs.

Hane av kronärtsblåvinge
Foto Tommy Karlsson

Hona av kronärtsblåvinge, sittande på sötvedel.
Foto Tommy Karlsson

Utseende

Kronärtsblåvingen är mycket lik ljung- och hedblåvinge, men det är en stor blåvinge med ett vingspann på 28 – 34 mm. Fram- och bakvingarna är blå på ovansidan med smala, svarta kantband längs vingarnas ytterkanter. Honan skiljer sig från hanen genom att ha smala band av gulröda ”nymånar” längs ytterkanterna på vingarna (se bilden). Fjärilen flyger främst under juli månad.

Utbredning och livsmiljö

Kronärtsblåvingens utbredning i Norden är mycket begränsad. I Norge är den bara känd från några öar i Oslofjorden och i Sverige förekommer den endast i det kuperade spricklandskapet mellan Kalmars och Östergötlands län. (se karta)

Kronärtsblåvingen är i Europa uppdelad i två underarter som skiljer sig åt i utseende. Den geografiskt mer utbredda underarten, den så kallade nominatformen, är mindre och finns i Centraleuropa. I Sverige och Norge finns den betydligt större underarten *norvegica* i isolerade förekomster. Den nordiska underarten är unik och finns inte

Vad är Åtgärdsprogram för hotade arter?

Nära 2000 arter, cirka fem procent av Sveriges djur, växter och svampar är så hotade att de riskerar att dö ut. Huvudorsaken till att dessa arter är hotade är att deras livsmiljöer försvunnit, främst på grund av ändrad markanvändning. Vissa marker nyttjas idag hårdare än förr, andra nyttjas inte alls och växer igen.

Naturvårdsverket och Länsstyrelserna ska därför ta fram drygt 200 åtgärdsprogram för hotade arter och livsmiljöer (ÅGP). De flesta åtgärdsprogram är n u framtagna och omfattar tillsammans cirka 400 arter. ÅGP är en del av arbetet för att klara riksdagens miljö kvalitetsmål, som exempelvis **Ett rikt odlingslandskap**, **Myllrande våtmarker**, **Ett rikt växt- och djurliv** och **Levande skogar**.

Vill du veta mer?
– kontakta din länsstyrelse.

Kontaktuppgifter

Länsstyrelsen Kalmar län
Regeringsgatan 1, 391 86 KALMAR
Telefon 010 223 80 00
www.lansstyrelsen.se/kalmar

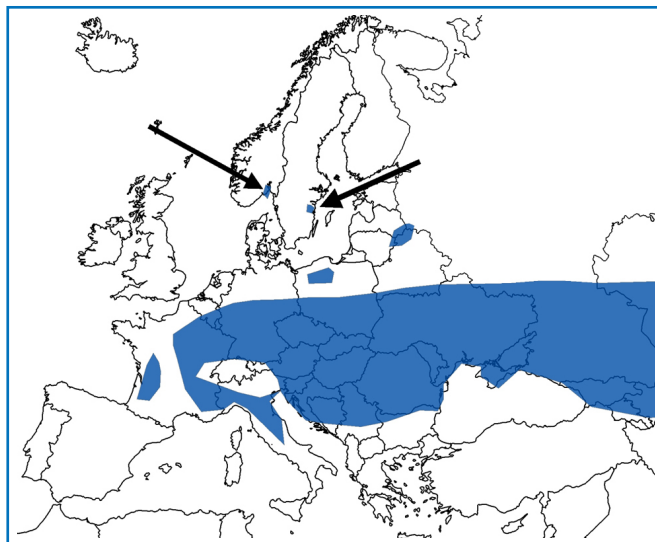

Länsstyrelsen
Kalmar län

någon annanstans i världen. Hos oss lever arten i sitt larvstadium endast på sötvedel *Astragalus glycyphyllus* medan den söderut lever på rosenkronill *Securigera varia*.

Utanför Norden finns kronärtsblåvingen närmast i Polen och Baltikum, men når i dessa länder inte fram till Östersjökusten. Därutöver finns arten i delar av centrala och södra Europa och vidare österut i Asien.

Denna fjärilsart hör till det öppna, blomrika landskapet. Man finner den främst i sluttningar, åker- och vägkanter samt skogsbryn. Både fjärilen och dess värdväxt är värmekrävande och förekommer i sydliga lägen som värms av solen.

Kronärtsblåvingens larv äter under försommaren bladen på sötvedel. Den har ett finurligt beteende att utsöndra en sockerhaltig vätska som lockar myror. Dessa slickar av vätskan och deras närvaro skyddar larven genom att hålla rovinsekter borta.

Sötvedel är en ärtväxt med långa, grova, liggande stjälkar och den växer på näringsrik och solvarm mark på torrt underlag. Den behöver riklig tillgång till vatten och förekommer ofta på sluttande, stenig eller grusig mark där rötterna kan nå det rörliga markvattnet.

Hoten mot kronärtsblåvingen

Det största hotet är utebliven hävd som orsakar att landskapet växer igen. Träd, buskar och höga örter skymmer då solen och skuggar livsmiljöerna. Ödeläggning av förekomstplatserna genom exploatering är ett annat hot. Det kan också vara förödande med vägkantsslätter under tidpunkterna när larven sitter på växten eller när honan ska lägga äggen. I synnerhet slätter med kedjor kan helt skövla sötvedelns växtplatser.

Förutom den upphörda hävden kan även ett alltför intensivt bete, särskilt fårbeta, missgynna arten eftersom sötvedeln och blommorna som fjärilen besöker kan betas bort.

Livsmiljö för kronärtsblåvingen. En betad mark med ett skogsbryn längs vars kant det växer sötvedel. I det sydliga läget får fjärilen och dess värdväxt solljus och vindskydd. Kronärtsblåvingen kan också påträffas längs väg- och åkerkanter samt i ängsmarker. Foto Mats Lindeborg

Hur kan jag gynna kronärtsblåvingen?

- Rör bort buskar och sly där det växer sötvedel, men spara vissa buskar som vindskydd.
- Var rädd om sötvedelplantorna, särskilt från maj till augusti när larven eller fjärilen nyttjar växten.
- Bedriv vägkantsslätter på sötvedelns växtplatser först på hösten från mitten av september och bara med skärande redskap.
- Kontakta Länsstyrelsen om du tror att du hittat fjärilen så ökar vår kunskap och vi kan ordna med eventuella bevarandeåtgärder.

Överblomnad sötvedelplanta med de karakteristiska baljorna (frukterna). Foto Tommy Karlsson

Lite fakta om våra dagfjärilar

- I Sverige har 121 dagfjärilsarter påträffats, varav 30 anses hotade.
- 21 arter av dagfjärilar är blåvingar och 7 av dem är hotade.
- De flesta av blåvingarnas larver har ett speciellt förhållande till myror. De utsöndrar ämnen som uppskattas och äts av myror. I gengäld får de små larverna skydd av myrorna.